

TiSA: Waar draait het allemaal om?

European United Left • Nordic Green Left

EUROPEAN PARLIAMENTARY GROUP

GUE/NGL
www.guengl.eu

TIP & TISA
RIGHTS ARE NOT
FOR SALE

European United Left • Nordic Green Left
GUE/NGL
www.guengl.eu

TiSA: Waar draait het allemaal om?

Om meer privatisering, minder overheidsregulering en hogere winsten voor ondernemingen.

In 2012 startte een groep van de machtigste landen van de wereld – de zogenaamde “Really Good Friends” [van diensten] – in het geheim onderhandelingen om de privatiseringsagenda van de grote transnationale ondernemingen in de dienstensector te voltooien.

Net als andere internationale handelsovereenkomsten (TTIP, CETA, TPP) is TiSA (Trade in Services Agreement) gericht op mondiale turbohandel; deze keer in “diensten”, zoals onderwijs, openbaar vervoer, gezondheidszorg en zorgverzekeringen, energievoorziening, postbezorging, telecommunicatie, sanitaire voorzieningen, bouwdiensten, lucht- en zeevervoer, e-handel, accountantsdiensten, ingenieursdiensten, adviesdiensten en financiële dienstverlening – die samen circa 74 procent van de economie van de eurozone uitmaken. De onderhandelingen over TiSA volgen in grote lijnen de agenda van transnationale ondernemingen om handelsovereenkomsten te gebruiken om landen te binden aan een agenda van extreme liberalisering en deregulering teneinde hogere bedrijfswinsten te kunnen realiseren ten koste van werknemers, boeren, consumenten en het milieu.

TiSA is het directe resultaat van de systematische lobbyactiviteiten van transnationale banken, energieleveranciers, verzekeringsmaatschappijen, telecommunicatiebedrijven, vervoersondernemingen en aanbieders van water-, bouw- en andere diensten. TiSA is het cadeau dat de politieke elites het bedrijfsleven hadden beloofd na het mislukken van de “millennium-ronde” van de WTO.

Waarom moeten we TiSA tegenhouden?

1. Door TiSA dreigt privatisering van een groot aantal openbare diensten

De enige openbare diensten die zijn uitgesloten van privatisering zijn diensten “ter uitoefening van het openbaar gezag en die niet op commerciële basis of in concurrentie met een of meer dienstverrichters worden verricht”. In de praktijk zal deze clause de uitzondering beperken tot een paar elementaire openbare diensten, zoals administratieve diensten en politie en justitie. Essentiële openbare diensten als onderwijs en gezondheidszorg vallen echter niet onder deze clause.

Daarom is de huidige “waarborging” van openbare diensten misleidend en zal TiSA, zoals dat wordt beschreven in de uitgelekte teksten, een ongekende druk op overheden leggen om diensten te liberaliseren en openbare diensten te dwingen tegen gelijke voorwaarden te concurreren met particuliere diensten. Dit zal onmiskenbaar tot gevolg hebben dat openbare diensten de wetten van de markt zullen moeten volgen en dat hun universele, toegankelijke en solidaire karakter derhalve terzijde zal worden geschoven.

2. TiSA is erop gericht om overheden in een dwangbuis te persen

Door de zogeheten “standstill”-clause (bestaande wetgeving mag niet meer worden teruggedraaid als die leidt tot minder liberalisering) en “ratchet”-clause (alle liberalisering worden onmiddellijk bindend in TiSA en kunnen dus niet worden teruggedraaid) zullen nationale regeringen die de overeenkomst ondertekenen niet langer nieuwe wetten kunnen maken die de openbare dienstverlening ondersteunen of oude wetten weer kunnen invoeren.

Alle artikelen van TiSA waarin wordt verwezen naar “markttoegang” zijn gebaseerd op de logica van positieve lijsten. Dat betekent dat alleen de sectoren die expliciet worden genoemd onder de bepalingen van het verdrag zullen vallen. Zodra een van deze sectoren echter in de lijst is opgenomen, is er geen weg meer terug uit de verplichting om de sector te liberaliseren. Als een bepaalde sector was geliberaliseerd toen TiSA werd ondertekend, maar in de toekomst de sociale of economische context verandert en de sector daarom moet worden beschermd, staat TiSA overheden niet toe om dat te doen. Ook een nieuwe visie van de samenleving op een bepaald onderwerp of een regeringswisseling na verkiezingen is volgens TiSA geen legitieme reden om terug te komen op de liberaliseringsverplichting.

De Amerikaanse supermarktketen Walmart heeft de vertegenwoordiger van de VS bij de onderhandelingen over TiSA heel duidelijk te kennen gegeven dat TiSA “beperkingen op de omvang van winkels, het aantal winkels of hun geografische locatie” en “restricties aan de aan te bieden handelswaar (audiovisuele apparatuur, tabak, voedingsmiddelen, farmaceutische producten, cosmetica, enzovoort)” moet elimineren.

Om de zaken nog verder te compliceren, wordt deze positieve-lijst-benadering van “markttoegang” gecombineerd met een negatieve-lijst-benadering van clausules inzake “nationale behandeling”. Een negatieve lijst is veel gevaarlijker, omdat een dergelijke lijst inhoudt dat alle sectoren worden onderworpen aan de “nationale behandeling”-clausule, behalve als ze uitdrukkelijk van deze clausule worden uitgesloten. Bovendien zou een overheid, omdat diensten uitdrukkelijk moeten worden

uitgesloten, moeten anticiperen op in de toekomst in het leven te roepen diensten en deze diensten een naam moeten geven voordat ze zelfs maar bestaan, omdat ze anders, vanaf het moment dat ze worden gecreëerd, automatisch worden geliberaliseerd!

Wanneer een sector onder de “nationale behandeling”-clausule valt, moeten alle buitenlandse aanbieders op exact dezelfde manier worden behandeld als lokale aanbieders. Hoewel het feit dat speciale voorwaarden voor lokale of duurzame ondernemingen zouden worden verboden op zichzelf al erg genoeg is, bestrijkt dit type clausule normaliter ook nog eens zowel “directe” als “indirecte” discriminatie van buitenlandse ondernemingen. De reikwijdte van “indirecte discriminatie” is bijzonder groot, en een onderneming met genoeg lobbycapaciteit kan gemakkelijk beweren dat vrijwel alles indirecte discriminatie van buitenlandse ondernemingen inhoudt. Een bekend voorbeeld van een bedrijf dat beweerde dat het was gediscrimineerd ten opzichte van nationale dienstverleners (en de zaak won!) is de zaak SD Meyers / Canada.

Nadat Canada het Verdrag van Basel had geratificeerd, waarin wordt bepaald dat gevaarlijke afvalstoffen moeten worden verwijderd in het land van oorsprong, stelde Canada een verbod op de uitvoer van toxisch PCB-afval in, dat van toepassing was op alle bedrijven in het land. Het Amerikaanse afvalverwerkingsbedrijf SD Meyers begon een rechtszaak tegen het verbod (op grond van NAFTA, een handelsovereenkomst tussen Canada, de VS en Mexico), die erin resulteerde dat Canada 10,2 miljoen euro plus rente moest betalen.

3. TISA beperkt het vermogen van soevereine overheden om hun eigen criteria voor openbare aanbestedingen vast te stellen

TISA beperkt de mogelijkheid voor onze overheden om op een verantwoorde wijze diensten aan te schaffen. Wanneer een lokale, regionale of nationale overheid een dienst wil aanschaffen, zal ze ook buitenlandse ondernemingen moeten toelaten tot de openbare aanbesteding. Aangezien de criteria in dit proces kwantitatief van aard moeten zijn, zou het prijs criterium voorrang krijgen boven andere criteria, zoals sociale of milieucriteria. Voorrang geven of ondersteuning bieden aan lokale, kleine en middelgrote ondernemingen, staatsbedrijven of ethisch opererende bedrijven zal worden verboden.

Als gevolg hiervan zullen grote ondernemingen hele sectoren kunnen monopoliseren wanneer lokale ondernemingen niet met deze grote ondernemingen kunnen concurreren. Deze kleinere ondernemingen zullen weinig kans op overleving hebben, waardoor banen zullen worden vernietigd.

4. TISA brengt arbeidsrechten in gevaar

Door TISA zal een interne markt voor diensten tussen de EU en de andere ondertekenaars van de overeenkomst tot stand worden gebracht. Sommige landen die deelnemen aan de onderhandelingen hebben de fundamentele arbeidsnormen van de Internationale Arbeidsorganisatie niet geratificeerd, waardoor arbeid in die landen “goedkoper” is. Dit zal leiden tot een neerwaartse spiraal, omdat ondernemingen in Europa zullen gaan lobbyen voor een verlaging van de arbeidsnormen om concurrerend te blijven. Ook hier zal de macht van grote ondernemingen dus uitmonden in een “race to the bottom”, met als gevolg dat werknemers op steeds lagere arbeidsnormen zullen kunnen rekenen en

steeds minder rechten zullen hebben.

Ook worden migrerende werknemers in TiSA aangemerkt als “onafhankelijke dienstverrichters” in plaats van als “werknemers”, waardoor ze arbeidsrechten zullen verliezen.

5. TiSA zal de democratie uithollen

Als TiSA wordt ondertekend, zal alle wetgeving moeten voldoen aan wat de Europese Commissie “versterkte regelgevingsdiscipline” noemt, wat betekent dat wetten “niet strenger [mogen] zijn dan noodzakelijk is om de kwaliteit van de dienst te verzekeren”. Deze “noodzakelijkheidstoets”, die eerder al was voorgesteld voor de GATS, maar door een aantal landen werd betwist en uiteindelijk werd geblokkeerd, zal macht wegnemen bij de legitieme overheid (op alle niveaus), aangezien hun rechtvaardiging van de noodzaak van bepaalde wetgeving gemakkelijk kan worden aangevochten.

In plaats van de democratische beleidsruimte te waarborgen, wordt in TiSA voorgesteld om de besluitvorming te verschuiven van burgers, lokale toezichthouders en lokale/provinciale/nationale besturen naar de onderhandelaars, die geen verantwoording hoeven af te leggen en die een duidelijke voorkeur voor het verminderen van overheidsregulering aan de dag leggen en prioriteit geven aan de belangen van grote ondernemingen.

Het wetgevingsproces zal transparant worden voor lobbygroepen van transnationale ondernemingen: elk wetgevingsvoorstel moet eerst aan hen worden voorgelegd, zodat ze kunnen meeschrijven aan de regels en wetten! Anderzijds zullen veel van de onderhandelingsdocumenten gedurende ten minste vijf jaar na de ondertekening van TiSA geheim blijven. Als deze overeenkomst goed is voor burgers, waarom moet dat dan voor ze verborgen worden gehouden?

6. TiSA zal de weg plaveien voor een nieuwe financiële crisis

De deregulering van de financiële sector en van kapitaal, die deels werd aangemoedigd door uit het tijdperk van de jaren negentig van de vorige eeuw stammende GATS-regels en handels/investeringsbeleid, heeft geleid tot de huidige mondiale financiële crisis en de daaruit voortvloeiende wereldwijde golf van recessies. De aanhoudende werkloosheid, armoede en bezuinigingsmaatregelen waaronder miljoenen mensen te lijden hebben herinnert ons eraan dat “reregulering” van de financiële sector van essentieel belang is om de stabiliteit te herstellen en mogelijke nieuwe financiële en economische crises te voorkomen. Deskundigen hebben gewaarschuwd dat als TiSA van kracht wordt, overheden machteloos zullen staan tegenover het soort financiële transacties dat heeft geleid tot het omvallen van banken in de VS en de EU in 2007-2008.

7. TiSA vormt een obstakel voor ontwikkelingslanden

Het EU-handels- en investeringsbeleid is gekoppeld aan het ontwikkelingsbeleid van de EU en heeft gevolgen voor ontwikkelingslanden. Ontwikkelingslanden die de overeenkomst ondertekenen zal het recht worden ontzegd om sociale diensten te creëren die in hogere-inkomenlanden reeds bestaan.

In tegenstelling tot GATS bevat TiSA vooralsnog echter geen bepaling inzake speciale en differentiële behandeling. Daarnaast zou TiSA de onhoudbaarheid van schulden van ontwikkelingslanden kunnen verergeren.

TiSA zal zeer oneerlijke concurrentievoorwaarden scheppen voor kleine en middelgrote ondernemingen in ontwikkelingslanden, aangezien deze met transnationale ondernemingen zullen moeten concurreren om overheidsopdrachten. Overheidscontracten kunnen in normale omstandigheden een belangrijk instrument voor duurzame, endogene ontwikkeling vormen. De aanbesteding van diensten door overheden is in sommige ontwikkelingslanden goed voor 20 % van het bbp; als lokale ondernemingen geen toegang meer zouden hebben tot deze inkomsten, zou dat automatisch leiden tot een groot aantal faillissementen.

Ook niet-ondertekenende landen zullen echter de gevolgen van TiSA ondervinden. Het doel van TiSA is om voor de hele wereld de norm te stellen voor de handel in diensten, waarbij democratische internationale fora waarin alle landen op gelijke voet worden vertegenwoordigd worden gepasseerd. Op dit moment in de tijd onderhandelt een beperkte club van landen over de overeenkomst, maar deze landen stellen dat het hun doel is om in de toekomst ook andere landen uit te nodigen zich bij de overeenkomst aan te sluiten (en om de overeenkomst mogelijk zelfs onder te brengen bij de WTO).

Natuurlijk zullen veel landen die hun stem niet kunnen laten horen in de onderhandelingen alle opgelegde voorwaarden moeten accepteren om niet te worden uitgesloten van deze “club”. Zelfs als een bepaalde sector zou worden uitgesloten van TiSA of bepaalde openbare diensten (bijvoorbeeld postdiensten) zouden worden opgenomen in de verplichtingen van de EU op het gebied van openbare dienstverlening, en dit zorgvuldig zou worden geregeld om liberalisering via de achterdeur te voorkomen, dan nog zou het niet-opnemen van deze uitzondering in de kerntekst, maar het wel opnemen van de betreffende diensten in de verplichtingen van de EU betekenen dat de overige ondertekenaars waarschijnlijk zullen worden gedwongen om die sector te liberaliseren! Het risico bestaat derhalve dat TiSA de asymmetrie in de internationale handelsbetrekkingen tussen landen nog verder zal vergroten;

8. TiSA vormt een bedreiging voor de normen inzake gegevensbescherming

Een van de voornaamste zorgen in de onderhandelingen over TiSA is hoe grensoverschrijdende gegevensstromen moeten worden gewaarborgd. De onderhandelaars beweren dat dit zal worden gedaan “met inachtneming van gegevensbeschermingsnormen”, maar er zijn redenen om sceptisch te zijn over de echte beschermingsnormen die onze gegevens buiten de EU-grenzen zullen genieten. Een voor dit argument relevant feit is dat het Hof van Justitie van de Europese Unie in oktober 2015 de veilighavenbeschikking van de Europese Commissie ongeldig heeft verklaard. Door de veilighavenbeschikking aan te nemen gaf de Europese Commissie te kennen dat zij het niveau van bescherming dat in de VS aan persoonsgegevens werd gegeven toereikend achtte. Het feit dat het Hof van Justitie heeft verklaard dat de beschikking niet in overeenstemming is met de wetgeving van de Europese Unie werpt licht op de risico's die TiSA met zich meebrengt voor onze gegevensbescherming.

9. TiSA en gendergelijkheid

TiSA zal een enorme stap terug betekenen voor de gendergelijkheid in Europa. Door het bestaan van genderongelijkheden in de meeste domeinen van ons leven, zoals toegang tot onderwijs, baankansen, diensten, financiële middelen en besluitvorming, zal een handelsverdrag van het type TiSA de rechten van vrouwen en daarmee de gendergelijkheid verzwakken. Zo zal de ontmanteling van openbare diensten arbeidskosten en -risico's verschuiven naar onbetaalde zorg- en huishoudelijke taken, wat voornamelijk ten koste zal gaan van vrouwen, die in deze sectoren de overgrote meerderheid vormen en sterker afhankelijk zijn van openbare diensten op het gebied van de zorg voor kinderen en ouderen. TiSA zal een groot aantal vrouwen derhalve veroordelen tot “innerlijke ballingschap”.

Bovendien zal TiSA, omdat ze het recht van nationale overheden ondermijnt om beleidsbeslissingen te nemen die de openbare dienstverlening ondersteunen, rechtsmacht verlenen aan kapitaal en een reële bedreiging vormen voor wettelijke bepalingen die de rechten van vrouwen en gendergelijkheid beschermen, zoals positieve discriminatie en quota.

We moeten TiSA tegenhouden! We kunnen TiSA tegenhouden!

Is uw gemeentebestuur bekend met de beperkingen en schadelijke gevolgen van TiSA voor uw regio? Enkele clausules van TiSA zullen automatisch leiden tot volledige liberalisering van elke sector die niet expliciet wordt uitgesloten. Heeft uw lokale of nationale overheid een lijst opgesteld van de diensten die u wilt behouden? Zijn de burgers betrokken geweest bij dat proces?

Weten uw burens hoe TiSA hun levensstandaard zal beïnvloeden? Zorg ervoor dat ze het weten!

Zal de partij waarop u hebt gestemd vóór deze overeenkomst stemmen?

Zorg ervoor dat het lid van het Europees Parlement waarop u gestemd hebt voorrang geeft aan uw rechten boven de belangen van grote ondernemingen!

Kom ook in actie tegen TiSA. De sociale bewegingen hebben in 2012 ACTA al tegengehouden, en nu kunnen we TiSA, TTIP en CETA tegenhouden!

Uruguay behoorde tot de landen die oorspronkelijk deelnamen aan de onderhandelingen, maar heeft zich recentelijk uit de onderhandelingen teruggetrokken. De sociale bewegingen in Uruguay hebben duidelijk gemaakt welke bedreiging TiSA voor de openbare diensten en de samenleving vormt en de regering kon de roep van de samenleving niet negeren.

Lees meer en doe met ons mee:

www.insidettip.eu

www.world-psi.org/en/issue/TISA

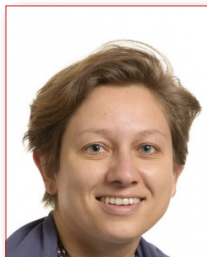
GUE/NGL-leden van de Commissie internationale handel van het Europees Parlement

Helmut Scholz
Lid

Stelios Kouloglou
Plaatsvervanger

Eleonora Forenza
Lid

Patrick Le Hyaric
Plaatsvervanger

Anne-Marie Mineur
Lid

Lola Sánchez Caldentey
Plaatsvervanger

*Voor nadere informatie over de inhoud van deze folder kunt u contact opnemen met:
paul-emile.dupret@europarl.europa.eu*

De fractie van Europees Unitair
Links/Noords Groen Links
(GUE/NGL) in het Europees
Parlement bestaat uit 52 leden
uit 14 landen die werken aan
vrede, solidariteit, sociale
rechtvaardigheid, gelijkheid,
democratie en mensenrechten in
Europa en daarbuiten.

Geproduceerd door de afdeling Communicatie
van de GUE/NGL-Fractie:
GUENGL-Communications@europarl.europa.eu
Foto's: GUE/NGL
Ontwerp: Charli Aron
© GUE/NGL - Brussel 2015
Gedrukt op gerecycled papier

European United Left • Nordic Green Left

EUROPEAN PARLIAMENTARY GROUP

GUE/NGL

www.guengl.eu